

Szabadtéri enteriőr Szatmári Juhos László: „Pán” és „Fénykereső” című munkájával (bronz)
Fotó: Beke G. László

Veszeli Lajos

Almádi szabadtéri BalatonArt-ja

A Balaton, és főleg a keleti térség művészeti és kulturális központja Balatonalmádi, a rendszerváltás óta építette fel azt, hogy ennek a jelzőnek birtokosa lehet. A 60 éve alakult vörösberényi művésztelep hatása kötelezte az itt letelepült alkotókat arra, hogy városukban szinte minden rendezvényen jelen legyenek a művészetek. Az 1991 óta megrendezett *Balaton Tárlat* országos beadású képzőművészeti kiállításai, a városháza különlegesen kialakított padlágaleriájában, hatalmas érdeklődésre tartottak és tartanak számot. A nemzetközi és hazai művészkapcsolatok, valamint találkozók rendszeresek, így a városban élő festőknek, szobrászoknak lehetőséget ad arra,

hogy más helyszíneken is bemutatkozhatnak műveikkel. A 2013-as szezon mérföldkő volt a város művészeti életének történetében. Megvalósult a *Kézfogás* nevet viselő Európa-szoborpark, a Balaton partján elterülő Szent Erzsébet Ligetben, ahova 1903-ban Sebestyén Gyula néprajztudós elképzelte az Almádi Pantheont. Kijelentette: „...Nincs ennél ideálisabb helyszín a tó partján szobrok felállítására...”

Most mindez megvalósult. Az európai összetartozást jelképező Szent István-i gondolat, a szoborpark terve két évtizeddel ezelőtt merült fel ismét, egy leendő világkiállítás kapcsán. A régi elképzelés 2013-ban realizálódott, amikor is a

Meixner Etelka:
„Kézfogás”
Fotó:
Kovács Piroska
Rózsa

Pogány
Gábor
Benó:
„Kapu-
őrző 2”

szoborpark jelentős része szent királyunk ünnepén átadásra került.

A Balaton partját szegélyező több hektáros zöld terület fekvése lenyűgöző, jelentős turisztikai vonzerőt képvisel. A polgármester felkérésére néhány lokálpatriótából álló kicsiny csoport, a *Jóra Őszeesküvők Társasága* fogott össze, hogy a már kialakított parki környezetet „benépesítse” szobrokkal, térplasztikákkal, általuk növelve a Szent Erzsébet Liget látogatottságát, ezzel együtt ösztönző erőt nyújtva a park és a part további fejlesztésére, igényesebbé tételére. Nem utolsó sorban kulturális élményt adó sétákra csábítva az ide látogatókat, helybélieket.

A környezet kialakítását a Leader pályázaton elnyert jelentős összeg tette lehetővé; így került sor a parki utak, szobortalapzatok megépítésére, a világítás, biztonsági kamerák felszerelésére, 52 szobornak biztosítva bemutató helyet.

Szobrok vásárlására nem volt fedezet, azokat a szervezők ajándékozás, kölcsönadás (tartós letét) útján szerezték be. A hatalmas erőfeszítés, kiterjedt kapcsolatteremtés eredménye: 41 kiállított műalkotás.

Nem volt meghatározva stílus, a műalkotások anyagát is csak az időjárásnak kitett kiállítóhely kritériumai befolyásolták. A stílusbeli sokszínűség szinte előre látható, várható volt.

A műpártolókat és a turistákat először csak a furcsa különlegesség vonzotta, de később a szobrok és a természet egysége is felkeltette érdeklődésüket. Akadnak, akik a nyári melegben leheverednek a park nyílt gyepeire és onnan szemlélik a magasba emelkedő szobrokon játszó, beszűrődő napsugár fény-csodáit. Itt tényleg érezhető, hogy a klasszikus szobrászat időről-időre, mint élő erő hatott a későbbi korok szobrászatára. A Remetepatak túlsópartján, ahol nemzeti szobrászatunk több kiemelkedő alkotása is található, Izsó Miklós 1906-ban készített remekműve, *Rákóczi* szobra néz farkasszemet a 21. századi plasztikákkal. Tapasztalni kellett, milyen nehéz a közönséget meggyőzni arról, hogy a művészet sokféle lehet és más stílusnak is van létjogosultsága, azok mellett, amelyeket eddig megszoktunk. Horváth László, Mosonyi Tamás, Ézsiás István, az olasz, francia, belga és a svájci szobrászok elvont gondolatokat hordozó művei is élénk érdeklődést váltanak ki a látogatókból. Körükben két szélsőség dominál. A

hagyományos művészettel rokonszenvező elriad az újszerűtől, a másik vakon veti magát az újra, amit válogatás nélkül fogad be, csak mert más.

A parkban a konzervatív és a progresszív művészet erőteljes elkülönülését lehet tapasztalni, ugyanakkor ebben a hatalmas, természet alkotta közegben a műalkotások olykor egymást kiegészítik, ugyanakkor erősítik is. Ebben a különleges együttesben a művészet szerepének újraértelmezését is tapasztalhatjuk.

A szobrok a bokrok, fák társaságában, a fényárnyék hatásokkal, a lombokon át beszűrődő napfényfoltokkal kiemelik a szándékolt dimenziókat és így „természetes” egységet alkotnak.

Ahol a sétánkat elkezdjük, elsőként szembetűnik a Herendi Porcelán Manufaktúra ajándéka, amit Meixner Etelka fiatal iparművész tervezett. A 180 centiméter magas, hófehér porcelán kompozíció magán hordozza az egész szabadtéri kiállítás szellemiségét. A mű címe: *Kézfogás*. Ez a térplasztika elvont formarendszerével, anyagával, különleges technológiájával igazi művészi élményt nyújt az idelátogatóknak. Nem messze

tőle a másvilág bejáratát vigyázó figura, Pogány Gábor *Kapuőrző* című szobra. Egységes, remekül összefogott tömegével, a szobrász anatómiai tudásának magabiztosságával hívja fel magára a figyelmet.

A Balaton felé tekintő, hófehér ruskicai márvány figura, a *Merengő*, Czér Péter alkotása. A különlegesen kemény anyagból finom, csiszolt felületekkel megmunkált, leegyszerűsített formát hordozó szobor tömegével, érzékiségével, nyugalmaival egyik ékessége a szoborparknak.

Farkas Ferenc bronz szobra a japán *Hokusai*-nak, a „rajz vén bolondjának” állít emléket, aki különállásával, a fametszetek és a képnyomtatás tökélyre fejlesztésével, eredetiségével új szint jelentett hazája és Európa művészetében is. A téma megválasztásában és megvalósításában emberi emelkedettség és humánus tükröződik. Szatmári Juhos László két bronz szobra, a *Fénykereső* és a *Pán* furcsa módon szinte elszakad a naturától, inkább csak jelöl, meghökkentő valóságussággal. A vízió és a valóság egygyé válik művein. Széri-Varga Géza műve szinte vázlatos, leegyszerűsített. A rozsdától

Atanas Kolev:
„Argo”
(saválló acél)
Fotó:
Kovács Piroska
Rózsa

Beretvás Csanád:
„Halászemlék”
(mészkő)
Fotó:
Kovács Piroska
Rózsa

átítatott, betonba ágyazott figuratív formákkal játékoságot, derűt és mégis elvi, filozófiai rendet és pontosságot mutat. Csíkszentmihályi Róbert jelenlegi kiemelkedő életműve igaz, már rég túlhaladt az itt elhelyezett *Díszkút* formai és művészi megvalósításán, de az ő régebbi művein is minden a helyére került, arányt és harmóniát sugallva. Seregi László több szobrot ajánlott fel a szoborparkba. *Anya gyermekével* című mészkő kompozíciójában van valami, szinte fenséges áhítat az anyaság misztériuma iránt. Nőalakjai különleges élményt adnak a nézőnek, és ezek Seregi művészetének meghatározó pontjai. Az itt kiállított *Helka* című bronzszobra szinte összegzése eddigi munkásságának, a nőies lankás váll, a biztos fejtartás, a lépő mozdulat egygyé olvad a test mély valóságával, az igazi női szépséggel. Fáskerti István *Torzó*-ja minden nézetből érzékiséget sugárzó életszemléletet mutat, és kihasználja a torzó minden szobrászati lehetőségét. Fűkő Béla *Jónás* című műve két és fél tonnás tömegével is különleges formarendszert képvisel a parkban, Jónás az

idelátogató gyerekek kedvence is lett, a tátott szájú cet márványformája a platánsor tövében a földre elhelyezve, az emberi sors változékonyságának hordozója.

Szabó László Zoltán *Széloszlop* című, letisztult munkája süttői tramantinból készült, ahol a víz, a levegő áramlása nyomán kialakult természeti motívum, mint fizikai jelenség csak kiindulópontként szolgál, majd a megmunkálás nyomán eléri az absztraháló folyamat a maga logikus végpontját.

Mosonyi Tamás vas kompozíciója az *Önmagából szabaduló* címet viseli, és leginkább szóbeszéd tárgya a szoborparkban. A rácsok közül kitörő, a posztamensre folyó láva érthető jelkép, látszólag nem illik a mellette félkörívben sorakozó kecses bronzszobrokhoz, mégis mint új stílus, korunk üzeneteként zárja a park e területét: az élet egyetlen lehetséges értelme a cselekvés, a teremtés, s ki kell törni saját csapdáinkból.

Vannak statikai és dinamikai kísérletek is a szabadtéri szoborkiállításokon. Beretvás Csanád

mésköböl készült *Halászemlék-e*, Patrizia Tummolo, Bruno Zanini, Giuliana Sangvineti és Szabó Hunor munkái szuggesztív hatást keltenek, kihasználva az anyag materiális tulajdonságait, a kifejezés érzéstartalmát. Ezekre a tulajdonságokra alapoznak és érdekes plasztikai megoldásokat mutatnak fel a francia Luis Arnal és belga Huber Verbruggen szobrászművészek, akik a tömeg és a tér realizációinak bátor kutatói. Ide sorolhatjuk Ézsiás István elvont munkáit is, aki térbeli konstrukciókat elemez, formái egyszerűek és tiszták.

Willi Baumeister Eggenfelden, Almádi testvérvárosának közelmúltban elhunyt művésze. Özvegyének felajánlásaként került a parkba a rézből készült ritmikus, dinamikus, végsőkéig leegyszerűsített *Összetartozás* című alkotás, melyben az elvont gondolat érzéki formákat ölt. Marian Zilík a felvidéki Nyitráról Szlovákiát képviseli, bronz alkotása Nyitragerencsér, Almádi másik testvérvárosának ajándéka. Művében a tartalmi meghatározottságból indul ki a plasztikai gondolat és képzelet, ehhez keresett a művész

formát. Hasonló kifejezési eszközökkel él Nyitra főterén felállított műveinél is. A mívés „H” betű, amely vízszintes részét egy „S” betű köti össze, a közös gyökereket, az összetartozást jelképezi. A Lendvai Múzeum és Galéria nagylelkű felajánlása a szlovéniai Metod Frlic bronzszobra, amelyen az elmélyült absztrakció a klasszikus harmónia iránti belső igénnyel párosul. Finom és erőteljes felületi kontrasztokkal, formai arányaival kelt feszültséget. Ausztriát Atanas Kolev különleges munkája képviseli, saválló acélból, címe *Argo*, a hajó, amely az argonautákat vitte az aranygyapjúért. Álombéli, kecses vitorlás, szinte az égben száll, de ugyanakkor hang adására is képes, ha belefújnak a mögötte lebegő vékony acélcső fúvókájába. Ez a hang, mint egy távoli hajó kürtje zeng. Kolev más munkái is megszólaltathatók hangszerként.

Finnországból, a Helsinki Magyar Nagykövetség segítségével érkező szobor Anna-Kaisa Ant-Wuorinen alkotása, aki a Finn Szobrász Szövetség elnöke. A művészt Oscar Wilde novellája ihlette; zárt üvegkockában műanyagból készült férfifej.

Farkas Ferenc:
„Hokusai”
(bronz)
Fotó:
Kovács Piroska Rózsa

Anna-Kaisa
Ant-Wuorinen:
„Dorian”
(üveg, műanyag)
Fotó:
Kovács Piroska
Rózsa

Dorian Gray még ifjú, de évek elteltével változik: torzul, öregszik. Hogy ez bekövetkezzen, a mű állandó napos helyet igényel. Izgató alkotás áll itt, melyet nem csupán újszerű kompozíciója teszi feledhetetlenné, hanem a megfoghatatlan transzponáló erő, ami a valóságos teret művészi, elvont térré tudja átalakítani.

Az ősi fák lombjai alatt büszkén áll erdeink királya, a *Szarvas*, acélból, Imre Péter alkotása. Tartásával a győztes erőt fejezi ki, uralkodva a tisztáson. A mű az architekturális rend, az anatómiai pontosság letisztult darabja. A tömeget erőteljesen hangsúlyozó formák egysége, a nagyszerű technikai kivitel, a különleges hegesztési módszer, nézők sokaságának ámulatát váltja ki.

Berzsenyi Balázs, Olaszországban élő és alkotó szobrászművész gyermekkorával kötődik Almádihoz. Az Olasz Magyar Kulturális Év alkalmával mutatta be ide készült – 9 darabból álló – komédiás sorozatát, amelynek a *Cilinder* címet adta. Komédiás figurái a művész szándéka szerint a vidámságot hivatottak jelképezni. Szabadabb formában és érzésben egyaránt merészebb lendületű, groteszk, végsőkéig stilizált, mozgó emberi karakterek

sorakoznak előttünk. A képzetek, a pillanatnyi lelki tartalmak szimultán megjelenítése, a mozgások felbontása és a mozgáselemek újból való összetevése és az időbeli mozgás egyidejűleg, élményszerűen jelenik meg művein.

Tanya Ivanov Tzanova, aki Budapesten szerzett művészeti diplomát, Bulgáriából küldte el *Fiú és sólyom* című szobrát. A kompozíció egészét a részletek hitelessége szolgálja carrarai márványból készült művén. Az alak és a madár egybeolvasztása szimbolikus felfogásával válik teljessé. Népe mondavilágának motívumkincsét mai kompozícióban fogalmazta meg.

A parkban jelenleg résztvevő másik keramikus művész, Pannonhalmi Zsuzsa térkompozíciója *Fibulák* címet viseli. A felületek rafinált rétegződése, a formák közötti feszes arányok dinamikus egyensúlyt teremtettek ebben a varázslatos miliőben.

A balatonalmádi szoborpark a jövőben tovább formálódik, bővül, változik. A kezdeti szakmai és minőségi térrendezési hiányosságok is korrigálásra várnak. A külföldi országokat képviselő – ma még hiányzó – szobrok a jövő évi szezonra elhelyezésre kerülnek.

2015-ben Finnország lesz a szoborpark vendége, 9-10 szobor kiállításával, amely 3 napos kulturális rendezvénnyel párosul. A várost sajátos módon a vasút elválasztja gyönyörű parkjától, oda csak nagy kerülőkkel, illetve aluljárón lehet átjutni. Az 1903-ban épült, eredeti állapotában meglévő, polgári ízlést tükröző vasútállomása melletti aluljáró falain helyi képzőművészek reprint műveinek kiállításával találkozhatnak az itt áthaladók. A *VasútARTjáró* is 2013 hozadéka, amely még további érdekes kezdeményezéseknek adhat helyet.

Ha sok nehézséggel is, de elindult ismét valami új művészeti kezdeményezés a Balaton partján. Vonzani és évről évre kiérdemelni az érdeklődést csak úgy lehet, hogy egyre több művész, helyi polgár, itt nyaraló vagy ide látogató vendég érzi magáénak a kivételes, látványként is lenyűgöző szobrászati-plasztikai kollekción.